

EUSKADIREN ALDE

Hauteskunde Egitasmoa

*2011ko
Hauteskunde
Orokorrak*

AURKIBIDEA

MADRILEN EUSKADIREN ALDE LAN EGITEN

ERRONKA HANDIAK IZANGO DITUEN LEGEGINTZALDIA

- 1) Hazkunde jasangarri eta iraunkorrerako eta enpleguaren sorrerarako politika ekonomikoa.**
- 2) Euskadiren interesen defentsa, birzentralizatzeko dagoen tentazioaren aurrean.**
- 3) Ongizatearen Ekonomiaren eta politika publikoen aldeko apustua.**
- 4) Bakea eta normalizazioa . Bakea orain.**

KRISIALDITIK IRTETEKO ETA EUSKADI ERAIKITZEN JARRAITZEKO LEHENTASUNAK

- 1) Ekonomia lehiakorrerako politika industrialia.**
- 2) Enpleguaren sorrera ahalbidetuko duen lan harreman sistema.**
- 3) Gizarte politika aurreratua eta jasangarriak.**
- 4) Hurbiltasun eta jasankortasun irizpidetik kudeatutako azpiegiturak.**
- 5) Finantza sistema ona, gizartearen zerbitzura.**
- 6) Ekonomiaren eta aurrekontuen egonkortasuna.**
- 7) Ingurumenarekiko bateragarria izango den garapena.**
- 8) Eskubide eta askatasunen errespetu gorena eta aurrerapena.**
- 9) Europar gobernantza indartzea.**
- 10) Europar kanpo politika eta nazioarteko solidariotasuna.**

EUSKADIRENTZAKO ESTATUS POLITIKO BERRIA

**MADRILEN EUSKADIREN
ALDE LAN EGITEN**

Euzko Alderdi Jeltzalea 1977 urtetik izan da Madrilen Euskadiren interesak defendatzeko ahotsa.

Azken 34 urte hauetan aurrerapen eta lorpen handiak eta baliabide ugariak erdietsi ditugu gure Herriarentzat. Eskumenak negoziatu ditugu, inbertsioak erakarri ditugu eta gure nortasun berezia eta gure eskubideak defendatu ditugu. Madrilen Euskadi defendatu dugu eta defendatzen jarraituko dugu. Euskal hiritar garen aldetik Euskadiren etorkizuna erabakitzeko dugun eskubidea defendatuta eta krisialditik irteteko eta enplegua sortzeko proposamen eraikitzaileak eginda, hori bata gure beste lehentasun handia.

Iragan legegintzaldian 1.265 milioi euro ekarri ditugu Euskadirako. Hauxe da lortutako transferentzia, diru laguntasun eta inbertsio guztien balorazio ekonomikoa. Legegintzaldiko egun bakoitzeko ia milioi euro bat.

Gauza materialez gain, "foruaz" ere arduratu izan gara, gure Herriaren eskubideen defentsaz. Lehenengo eta behin, euskal autogobernua zabaldu dugu, eta hori da Euskadirentzako ongizatea dena. Transferentzia berriak lortu ditugu eta Kontzertu Ekonomikoaren babesa lortu dugu eta horrekin euskal autogobernuaren giltzarria ezarri dugu. Gainera, Euskadiren partehartzea lortu dugu ECOFIN Europar Batasuneko Gai Ekonomiko eta Finantzarioen Batzordean, eta hortik Euskadik gai horren inguruan dituen interesak defenditu ahal izango ditugu.

Euskadirentzako inbertsio estrategikoak lortu ditugu, besteak beste euskal Y trenbidea egiteko egitasmorako inbertsioak mantentzea; Pasaiaiko Badiaren garapena eta bere onera ekartzea; Bilboko itsasadarreko portuak beren onera ekartzea; E.S.S. edo Neutroi bidezko Espalazio Iturria; sektore gainerakorren garapenerako zentro estrategikoak egitea, besteak beste Nanogune, nanozientzia eta nanoteknologiarako dugun apustu estrategiko punta puntakoa eta Basque Culinary Center.

Lau urteotan Euskadira 18 eskumen berri ekartzea lortu dugu, besteak beste, "historiko" jo ditugun batzuk; hauek dira:

- Enplegurako Politika Eraginkorrak, 472 milioi euroko balorazio ekonomikorekin, hau da, oraingo Eusko Jaurlaritzak eskatutako balorazioa baino kopuru handiagoa. Oraingo Eusko Jaurlaritza 300 milioi eurotan onartzeko prest zegoen.
- B+G+i eskumena.
- Gure autobideen kudeatzea.
- Lortutako 18 hauen arteko besteak dira Lan Ikuskaritza, Espetxeetako Irakasleak eta Osasun langileak. Erljio irakasleak, EAEn kokatuta dauden Ikastetxe atzerritarretako tituluen konbalidazioak eta unibertsitatez

kanpoko atzerriko tituluak, Lanaren Arauketa, Itsas eta Ibaiko garraioa, Errepide garraioa, Estatuko titulartasuneko Agiriak, Jabetza Intelektualaren inguruko estatuko legea betearaztea, Itsas-arrantzako irakaspen profesionalen zerbitzuen eskumenak zabaltzea, Autobideak, Farmaziako produktuak eta Turismo Agentziak.

Bestelako lorpen handiak izan dira euskal Teknologi Zentroek Kooperazio Ikerketa Zentroek eta Unibertsitateek sustatutako B+G+i egitasmoetarako jaso diren diru laguntasunak; gure atun-ontzien defentsa; Abiadura Handiko Trenerako inbertsio erritmoa berreskuratzea; Euskadin Petronor moduko enpresak mantentzea eta beren jarduera zabaltzea; Euskadirentzat telefonia mugikorrerako banda zabaleko frekuentzia berria esleitzea; gure herrialde historikoen izendapen ofiziala aitortzea; Ertzaintzaren erretiratzeko adinaren berdintzea; edo euskal Telekomunikazioen merkatuko Batzorde Nazionala, Energiaren Batzorde Nazionala edo Posta Batzordea moduko erakunde arautzaileetan euskal ordezkariak berreskuratzea.

“Forura” itzulita, gure taldeak legegintzaldi honetan birritan defenditu du autodeterminazio eskubidea. Lehena izan zen 2010eko uztailan aurkeztu zen Ebazpen Proposamenaren bidez, eta bigarrena 2011ko abuztuan Konstituzioaren Erreformari eginiko Zuzenketaren bidez.

Azken finean, Madrilgo EAJ-PNVren Euzko Abertzaleak taldearen konpromisoa eta eguneroko jardunaren emaitza izan dira Euskadirentzako eta euskal hiritargoarentzako fruitu eta onura handiak lortzea.

**ERRONKA HANDIAK IZANGO
DITUEN LEGEGINTZALDIA**

Amaitu berri den legegintzaldia, denbora luzean gogoratuko dugu krisialdi ekonomiko larria izan zen legegintzaldia den moduan. Ekonomiak baldintzatu izan du eta ekonomia ere izango da, zoritzarrez, hurrengorako pauta markatuko duena.

2011-2015 legegintzaldian izango dugun testuinguru latz honetan, EAJ-PNVn pentsatzen dugu 4 erronka handi izango ditugula, horiek guztiak Euskadirentzako funtsezkoak:

1. Berreskuratze ekonomikoa eta krisialditik irtetea.
2. Euskadiren interesak birzentralizatzeko tentazioaren aurrean.
3. Ongizatearen Ekonomiaren eta politika publikoen aldeko apustua, garapen eta gizarte kohesiorako tresna gisa.
4. Bakea eta normalizazioa. Bakea orain.

1) HAZKUNDE JASANGARRI ETA IRAUNKORRERAKO ETA ENPLEGUAREN SORRERARAKO POLITIKA EKONOMIKOA

Espainiar estatuaren oraingo egoera ekonomikoa jasanezina da. Langabeziari dagokionez, Europako langabezi tasa handienarekin: 5 milioi langabe eta %21eko langabezi tasa. Beste alde batetik, defizit publiko oso altua da eta Zapateroren Gobernuaren kudeatze arduragabearen eraginez BPGren %11ra iritsi zen 2009 urtean. Defizit hau gutxitzeko presioa Estatura ez ezik, indar handiagoz eraman da autonomi erkidegoetara eta toki erakundeetara; eta ondorioz murriztu behar izan dira zerbitzu publikoak. Egin behar izan ziren egokitzapenak gogorrekin, planifikazio egokirik gabe 2010eko maiatzetik aurrera espainiar ekonomia interbenitua izateko arriskuan egon da, eta arrisku horretan mantentzen da.

Hala eta guztiz ere, Euskadin krisialdiaren ondorioak bestela agertu dira Estatuarekin alderatuta, eta hala islatu da adierazle nagusietan. Gure langabezi tasa espainiar bataz bestekoaren erdian kokatzen da eta gure zor publikoa beste autonomi erkidegoetakoa baino txikiagoa da era nabarmenean. Krisialdiaren ondorioak arintzeko gaitasuna neurri handi batean datorkigu Kontzertu eta Hitzarmen Ekonomikoa ondo kudeatzetik, horixe baita oinarrizko tresna eta gure autogobernuaren zutaberik nagusienetakoa, eta bestetik azken 30 urteotan EAJ-PNVk garatutako politika ekonomikotik. Funtzionatzen duen eredia, hazkunde ekonomikoa eta enpleguaren sorrera ahalbidetzen du. Zorroztasunez, seriotasunez, aurreikuspenez kudeatutako administrazioa. Aurrekontuaren oreka printzipioetan oinarrituta, zorra era neurtuan erabilia eta beti ondorio onuragarriak ekarriko dituzten inbertsioak egiteko.

Hala eta guztiz ere, autogobernu egoeran ere, argi izan behar dugu Espainiar Estatuaren politika ekonomikoak era nabarmenean eragiten digula. Eragin hau gure enpresek nabaritzen dute, estatuko merkatuaren atzerapena pairatzen dutelako, maileguaren jarioa murriztu den finantza merkatuan finantzatzeko beharra dute eta kontratazioa errazten ez duen araudia duen lan merkatuan jardun behar dute. Eta, gure erakundeei ere eragiten die, Espainia markak suposatzen duen herri-arriskuak eragiten dielako.

Espainiar estatuak 2011-2015 legegintzaldian erreforma ekonomiko handiak egin beharko ditu, bereziki enplegua sortzeko jarduera ahalbidetzeko. EAJ-PNV aurreko legegintzaldian egin izan duen moduan, zorrotasunez eta arduraz arituko da eta krisialdi ekonomikoa gainditzeko proposamenak eskainiko ditu. Gure esperientziaz gain eskainiko dugu Euskadi bere garapen eredura eraman duen politika sozio-ekonomikorako eredua.

2) EUSKADIREN INTERESEN DEFENTSA, BIRZENTRALIZATZEKO DAGOEN TENTAZIOAREN AURREAN

Krisi egoerari eta espainiar eredu ekonomikoaren hazkundeari gehitzen zaio Estatu ereduaren krisi politiko sakona, eta honek handiago egin ditu Espainiar estatuak defizit, ezeraginkortasun eta xahutze terminotan dituen arazo ekonomiko eta finantzario larriak.

Estatu autonomikoak ziklo bat bete du eta hori ageri-agerikoa da. Aldaketak antzematen dira eta inork ez daki zer nolako norabidea hartuko duten; baina ikus daiteke egitura eta funtzionamendua eredu zentralizaturako bidean jartzeko dagoen borondatea eta apustua.

Krisialdi ekonomikoa boterea birzentralizatzeko eta autonomi estatuaren berdintzerako aitzakia legez erabiltzeko arriskuan aurkitzen gara. PPK gobernaturako autonomi erkidego batzuek zabal-zabalik planteatu dute Estatuari eskumenak itzultzea. Ezbaia komunikabideetan zabaldu da. Eta jarrera hauek inguru politiko hori ideiez hornitzen dituzten pentsamolde foroen abal teoriko eta doktrinala dute beren alde. PSOEn aldetik Diputazio Probintzialak ezabatzea proposatzen da eta estatuko erakundeetarako Autonomi Erkidegoek hirigintza arloan dituzten eskumen batzuk berreskuratzea proposatzen dute. Duela urte batzuetara arte autonomi ereduaren balantze ona egiten bazen ere, autonomi eredua berrezarpen demokratikoaren ostean ezarritako erregimenaren lorpena zelakoan hartzen bazen ere, gaur egun da sistemaren beraren arazorik nagusienetakoa.

EAJ-PNV birzentralizatzeko tentazio horrek Euskadiri eragitearen kontra dago. Bere egunean "denentzako kafea" formula zitala onartzen ez genuen helburua baitzen Herri dugun nortasuna eta singularitasuna ezabatzea; orain ere ez dugu

onartuko kontrako norabidean eta helburu bera izango duen mugimendua-Autonomi Erkidego batzuetan eredu ez eraginkorrak garatu badituzte, behar besteko erreformak egin beharko dituzte beren hiritargoari oinarrizko zerbitzu publikoak kalitatea eta berdintasun irizpidea kaltetu gabe ematen jarraitzeko (bereziki hezkuntza eta osasuna). Baina hori ez da Euskadiren kasua, zerbitzu aurreratuak kudeatzearen bikaintasunarekin uztartu dituelako eta jasangarritasuna sektore publikoaren planifikazio eta kudeatzerako irizpide oinarrizkotzat ezarri duelako.

Beste alde batetik, EAJ-PNVk ezinbesteko jotzen du autonomi erkidegoek europar erabaki esparruetan parte hartzea eta, beraz, orain arte egin izan duen moduan ekimenak bultzatu eta planteatuko ditu Euskadiren presentzia Europar Batasunaren erabaki markoan bermatzeko. Halaber, Europar Kontseiluaren Arteztarau eta Erabakiak hartzeko prozesuetan gure erabakitze eskumena urratua ez izateko lana egingo du. Eta zoritzarrez, EAJ-PNVk hainbatetan salatu behar izan du hau aurreko legegintzaldian.

3) ONGIZATEAREN EKONOMIAREN ETA POLITIKA PUBLIKOEN ALDEKO APUSTUA

Europa eta bereziki Espainiar Estatuak eragiten ari den krisialdia aitzakia legez erabiltzen ari dira jarrera neoliberalak Ongizatearen Estatuak zalantzan jartzeko orduan.

EAJ-PNVk agerian utzi nahi du politika publikoekiko duen osoko konpromisoa, eta bereziki hezkuntza, osasuna eta gizarte zerbitzuekiko duen konpromisoa, horiek direlakoan garapen eta gizarte kohesiorako funtsezko tresna. Kohesiorik gabeko garapena jasangarria ez delako. Politika publikoek eraginkortasun klabeak hobetu ahal eta behar direlako, baina beren helburuak galdu gabe, bereziki pertsona ahulenentzako aukera berdintasunean eta babes alorrean.

Euskal autogobernuak eta EAJ-PNVk erakundeetan gauzatu duen kudeatzeak funtzionatzen duen zerbitzu publikoen ereduak eraikitzea ekarri digu, eta horretan sakondu beharra dugu. Zaintzen eta bultzatzen jarraitu behar ditugun balore propioekin. Lana, ahalegina, solidariotasuna, berrikuntza eta kalitatea eta berrikuntza moduko balore partekatuak dira. Gizarte irabazlearen baloreak dira, etorkizunera begira dagoena, oinarrizko duintasun maila duten bizitza mailak sendotzeko. Prest gaude Estatuarekin eta Autonomi Erkidegoekin eredu arrakastatsu hau partekatzeko, baina beti eskatuko dugu gure eskumen eta balore propioekiko begirunerik gorena.

4) BAKEA ETA NORMALIZAZIOA. BAKEA ORAIN

ETA bortxakeria asmo politikoarekin erabiltzen duen erakunde gisa sortu zenez geroztik, EAJ-PNV betidanik saiatu izan da terrorezko eta giza eskubideak etengabe bortxatzeko jardunari amaiera eman ziezaion.

Zalantzarik gabe eta iluntasunik gabe adierazi izan dugu hau gure barruko agiritan: Baina, batez ere, bortxakeriaren gaitzespenetik eta deslegitimazio sozial eta politikotik harago, frankismo garaian zein ibilbide demokratikoan, EAJ-PNVk bere ahalegina jarri du gure herrian bake iraunkorra erdiesteko bideak bilatzean.

Ez dugu ahaleginik edo sakrifiziorik aurreztu gure gizartea min eta sufrimendu alferrez bete duen gatazka konpontzearen. Horretarako elkarrizketa bideak arakatu ditugu eta bakearen ongi gorenera hurbiltzeko akordio politiko eta sozialak ahalbidetu ditugu. Ajuria Eneakoa moduko hitzarmenak; zuzeneko harremanak, Lizarra-Garazin egindakoak bezalakoak, eta azken momentuotan Loiolako elkarrizketetan egindakoak, eta azken instantzian Aieteko Konferentzian.

Gu ez gara porrotez eta frustrazioez damutzen. Haiengandik ikasi dugu bortxakeriaren zulo beltzaren amaierako argia ekarriko diguten alternatibak aztertzen joateko. Ez du preziorik ez kontra-ordain politikorik. Bakea bakearen truke. Hori da konponbidearen giltzarria.

Orain, ETArekin amaieratik inoiz baino hurbilago garen eta ETAk bere ekimen armatuaren behin betiko amaiera iragarri duen une honetan, EAJ-PNVk konpromisoa hartzen du Euskadiren bake eta normalizazioa bilatzen jarraituko duela. Zalantzarik gabe, honek izan behar du bakearen legegintzaldia. Baina baita normalizazioarena, adiskidetzearena eta elkartasunarena. Bakea orain. Bakea orain eta behin betiko.

**KRISIALDITIK IRTETEKO
ETA EUSKADI ERAIKITZEN
JARRAITZEKO LEHENTASUNAK**

EAJ-PNVk X. legegintzaldirako planteatzen du 4 erronka hauei erantzuna ematean oinarritutako ekimen politikoa. Herria garen aldetik ditugun eskubideak aldarrikatzeko alderditik, eta EAJ-PNVk gobernu ardurak izan dituen erakundeetan gizarte ongizatea mantentzeko duen beharra mantentzeko gogoarekin. Baina baita lankidetzaren arduratsua gorenarekin, berreskuratzeko ekonomikoa eta enpleguaren sorrera bermatzeko neurriak hartu ahal daitezkeen eta Euskadiren interesak gorde daitezkeen.

Zentzu honetan, 10 lehentasun planteatzen ditugu krisialditik irteteko eta Euskadi eraikitzen jarraitzeko helburu bikoitza ahalbidetu behar ditugunak:

1) EKONOMIA LEIHAKORRERAKO POLITIKA INDUSTRIALA

Ez dugu partekatzen "politika industrialik onena da existitzen ez dena" ezartzen duen ideia. Estatuan politika industrialik egon denean ere, esparru honetan eman diren aurrerapenak oso apalak izan dira, epe luzerako estrategiarik gabe eta bat-batekotasun neurri handi batekin. Aurreko motore ekonomikoa –eraikuntza eraitsia izan ondoren, Gobernu zentrala "ekonomia jasangarria" hartu du gure arazo guztiak konponduko dituen ikurtzat. Baina, inolako zehaztapenik egin gabe eta etorkizunerako eredu sektorialerako bidean urrats seriorik eta koherenterik eman gabe.

Bien bitartean, datuak egoskorrak dira. Espainiar merkataritza balantza oso defizitarioa da. 2010ean esportazioen baloreak BPGren % 17,7 suposatu zuen, euro guneko herrialdeetako batzuetako besteak oso azpitik dagoen portzentajea, hau da % 33. 2010 urtean BPGren %14 baino ez zen eman B+G kontzeptuan, eta 2009koa baino inbertsio baxuagoa egin zen. Honek suposatzen du B+Gan inbertitutako euro bakoitzeko, Estatuak lau euro inguru ordaintzen ditu jaulkitako zor publikoaren stock-agatik.

Enpleguak gora egingo badu erakundeetatik babestutako ekonomia lehiakorra behar da. Ez da nahikoa zerga handiagoko epe laburrerako politika ezartzea, diru gehiago biltzeko helburuarekin eta epe luzera aberastasuna sortzeko politika ekonomikoa ezarri gabe. Euskadik erakutsi egin du epe luzera lan egingo duen politika industrialerako eredu sendoarekin, egingarriak direla enplegu, aberastasun eta ongizate mailak igotzea. Arrakasta eredu honen lerro estrategikoei jarraiki, honako neurri hauek proposatzen ditugu:

- **Politika sektorialak.** Krisian dauden industria sektoreak onbideratzea eta sektore terminotan eta erregio terminotan orekatua egongo den berrindustrializazio politika eraginkorra. Hazkunde bidean dauden sektoreak garatzea, ikerketa eta garapenari babes eraginkorra emanez.
- **Nazioartetzea.** Politika industrialak argitasun osoz norabidetu beharra dago

sektore produktiboen eta enpresen nazioartetzerako, eta ekonomia zein zerbitzutan emandako babes nahikorekin.

- **B+G+iren aldeko apustu irmoa.** B+G+I kontzeptuko gastuak haztea europar 25 erregio garrantzitsuenen mailara iritsi arte, hauek % 3a gainditzen baitute inbertsiotan; aldi berean B+G+i hori gure produkzio ehunean aplikagarriago egiteko xedez norabidetzea. Halaber, lortutako emaitzen inguruko ebaluazio zorrotza egitea, aplikatutako politikak norabidetzeko eta aurreko finantzaketan jarraipena aztertzeke.
- **Nekazaritza-arrantza sektorea babestea.** EAJ-PNVk gure nekazaritza, arrantza eta abeltzaintza sektoreen eta lehen sektoreari lotutako transformazio sektoreen modernizazioa defendatzen jarraituko du. Nekazal Politika Batuaren erreforma ere mehatxua izan daiteke gure produktoreentzat, eta gauza bera gerta daiteke Arrantza Jasangarriaren inguruko arautze europarrarekin. Beraz, lan egiten jarraituko dugu sektorearentzat baldintzarik onenak lortzeko helburuarekin. Gure produktuen defentsan ere jarraituko dugu, txakolinaren kasuan egin izan dugun moduan.
- **Enpresa txiki eta ertaina, autonomoak eta hiri-merkataritza babestea.** ETEak, autonomoak eta hiri merkataritza indartzeko laguntasunak ematea, finantza ikuspuntutik, berme sistemak artikulatuzetik, kudeatze sistemak hobetuzetik, egokitzapen teknologikotik eta merkatu berrietan sartzeko ahaleginetik abiatuta eta arrisku eta mozkinak partekatuta.
- **Gizarte Ekonomia laguntzea,** nazioarte esparruan krisialdi ekonomikoaren enbatei aurre egiteko gogortasun handia erakutsi du. Euskadiko kooperatiben adibidea arrakasta praktika da eta kontuan hartu beharreko eredia da.
- **Lehiakortasuna.** Espainiar ekonomiako sektore esanguratsuak, oraindik daude lehiakortasun orotik urrun, bereziki zerbitzu arloan, eta presentzia publikoaren ingurua osatzen dutenak. Sektore hauek merkatu globalaren lehiakortasunera sartu behar dira al bait arinen, eraginkorragoak izan daitezten eta nazioartetzeak kalitate, prezio eta kontsumitzaile-bezeroari ematen zaion arretaren inguruan exijitzen dituen erantzunak emateko moduan jar daitezten.
- **Talentua erakartzea.** Gure apustua da ezagutza eta berrikuntzaren generazio eta erabilpenean oinarritutako gizartearena. Horretarako, ezinbesteko gertatzen da kualifikazio handia duten europar gazteentzako helburu bilakatzea, bertan lana aurki dezaten; era berean, helburu izan behar dugu bikain prestatuta dauden eta gaitasun handiak dituzten gure gazteentzako aukera interesgarriak eskaintzea.

2) ENPLEGUAREN SORRERA AHALBIDETUKO DUEN LAN HARREMAN SISTEMA

Zapateroren Gobernuak garatu izan duen politika ekonomiko penagarriaren eraginez krisi ekonomiko eta finantzario globalarekin batera, Espainiar estatuak du herri garatuen arteko langabezi tasarik handiena.

Gizarte eragileekin adostu gabe diseinatu diren lan erreformek ez dute balio izan estatuko lan merkatua dinamizatzeko. Lanaren gaineko legeriak (Langileen Estatutua, negoziaketa kolektiboa, Lanbide Heziketa, eta abar) osatu behar du krisialditik irteteko lege marko egokia. Errezetak ezin dira orokorrak izan eta lege markoak esparru geografiko edo sektorial bakoitzaren errealitate eta ezaugarrietara egokitua behar du izan.

Edozein kasutan, EAJ-PNVren aldetik marko sendoa aldarrikatzen dugu ardurak enpresa eta langileen artean partekatzeko eta etengabeko prestakuntzaren aldeko apustua egin dezan, enpleguaren egonkortasunaren alde eta eskasiatik urrun. Zalantzarik gabe, enpresek tresna eta malgutasuna izan behar dute beren produktuen eta zerbitzuen eskarrietara egokitzeko, baina aldi berean, enpleguaren sorkuntza eta egonkortasunarekiko konpromisoa hartu behar dute. Hori dena, enpresei babesteko politikekin batera. Dena dela, ez dugu ahaztu behar fenomeno geldoa izango dela langabezi mailak beharrezkoa.

Hurrengo neurri hauek proposatzen ditugu esparru honetan:

- **Enpleguaren eta Garapen Ekonomikoaren aldeko ituna.** Biziberritze ekonomikoak eta enpleguaren sorrerak gizarte sektore guztien arteko lankidetzaz Itun zabala behar dute. Ardatz nagusi gisa enplegua sortzea hazkunde handiagoa ahalbidetuko duen ekonomia lehiakorragotik abiatzea izan dadin. Itun honek gai honetan eskumenak izango dituzten erakunde guztiak eta eragile ekonomiko-sozialak hartu behar ditu eta aurrera egin behar du enpleguaren egonkortasunean, lehiakortasuna sustatuta eta soldatak lehiakortasunari uztartuta, enpresak lehiakorragoak izan daitezen.
- **Lan harremanetarako marko propioa.** Zentzu honetan, EAJ-PNVren aldetik argi daukagu Euskadik autogobernurako borondate eta eskubidea ez ezik, horretarako gaitasun ekonomikoak ere badituela hazkunde eta produkzio ereduari dagokionez eta Estatuan daudenekin alderatuta; beraz, lan harremanetarako marko autonomo propioa eskatzen dugu gure lan merkatua era eraginkorrean eta euskal enpresen eta ekonomiaren zerbitzura kudeatzeko.
- **Enplegu Politika Eraginkorren modernizazioa,** kuotengatiko hobariei, lanbide heziketari edo diru laguntasunei lotutakoak baino, beste formula malguagoak bilatuta.

- **Gazte enpleguari lehentasuna.** Ez ditugu onartzen gazteak etengabeko prestakuntzan eta 30 urtera arte lan eta soldata prekarioan dauden pertsonak bilakatu nahi dituzten neurriak. Eskola porrotean erori diren eta kualifikazio eskasa duten gazteei laguntzeko neurri bereziekin batera, "prestakuntza beka" emateko politika proposatzen dugu, gazteei teknologikoki garatuen dauden herrialdeetan eta ikerketa institutu sofistikatuenetan prestakuntza emateko, eta ahal den neurrian bekadun estatusa, estatus profesionalarekin uztartzearekin jarraituz. Europar Batasunak finantzaturako ikerkuntza eta berrikuntza teknologiko egitasmoetako parte hartzean gazte kuotak ezarrita.
- **Lanbide Heziketa eredu berria.** Lanbide Heziketa sakonean modifikatzea, kontratu bikoitza sartzearen bidez, iruzurrik egin gabe lana eta prestakuntza uztartuta.
- **Babes handiagoa langabezi egoeran dauden pertsoneri.** Langabezi egoerarako babes kopurua mantentzea proposatzen dugu, baina iraupena bikoiztuta, Segurtasun Sozialaren kontingentzia da eta gaurko egunean kaudimena duen sistema publikoa dago. Izaera unibertsaleko babes ratioetara hurbildu beharra dugu, gutxienez langabezi kronikoen kasuetarako eta lan merkaturatzea oso konplexu eta gaitz ematen den kasuetarako.
- **Lan autonomia bultzatzea,** langile autonomoak babesteko sistema, besteren baten kontura ari diren langileen sistemarekiko konbergentzia handiagoa, Pentsio Sistemak babestutako kontingentziei dagokionez.
- **Kontratu formulak sinplifikatzea eta lanaldi erdiko lana bultzatzea.** Espainiar estatuan gaur egunean dauden kontratu mota ezberdin ugariak ez dute argitasunik edo eraginkortasunik eskaintzen lan merkaturatzea dinamizatzeko orduan. Lanaldi erdiko kontratua bultzatzea, egun osoan lan egiterik ez duten edo nahi ez duten pertsonen artean lana sortzeko formula eraginkorra dela ikusi da.

3) GIZARTE POLITIKA AURRERATUAK ETA JASANGARRIAK

Gizarte politikak dira EAJ-PNVren lehentasunetako bat. Gure gizartearen egiazko beharrezko erantzunak dieten gizarte politikak eta jasangarritasun eta eraginkortasun printzipioetan oinarritutako direnak. Esparru honetan, honakoak proposatzen ditugu:

- **Euskadira pentsioen eskumena ekartzea.** Pentsioen Sistema Publikoaren esparruan, EAJ-PNVk oraindik aldarrikatzen du eskumen hori Euskal Autonomi Erkidegora ekartzea, Gernikako Estatutuan Segurtasun Sozialaren erregimen ekonomikaren kudeaketaren inguruan ezarritakoa betetzeko xedez. Estatutuaren arabera erregimen hau Kontzertu Ekonomikoaren erregimenaren parekoa da.

- **Pentsioen erosahalmena mantentzea.** Pentsiodunek ezin dituzte murrizketa publikoak jasan. Errespetatu eta hobetu behar dira pentsioen erosahalmena bermatzeko tresnak, oraingoa moduko inguruabarretan barne.
- **Alarguntsa, alargun eta aurre erretiratutako pertsonen pentsioak.** EAJ-PNVk hitza ematen du talde hauen bien egoeraren aldeko lana egiten jarraituko duela, Pentsioen Sistema Publikoa arautzeko legeriak kendu egin baitizkie kotizaziokoak izateagatik horiek jasotzeko eskubidea zuten arren.
- **Gure eskumenak eta gure hezkuntza eredia errespetatzea,** bereziki euskarak hezkuntzan irakas-hezkuntzarako duen balorea defendatuta.
- **Hezkuntza eredu egonkorra.** Ez da bidezkoa hezkuntza legeria Gobernu Zentralaren kolorearekin aldatzea, LOE legea mantentzearen aldeko jartzen gara, baina ulertzen dugu Gobernuak orain arte egindako garapenak ez dituela autonomi eskumenak guztiz errespetatu eta guk garapen legeri horren norabide aldaketa aldarrikatzen dugu.
- **Euskal Curriculum-a defendatzea,** euskal hezkuntza erkidegoak aho batez hitzartu duen legez.
- **0 eta 2 urte bitarteko Hezkuntza.** Unibertsalizaziorako bidean aurrera egitea eta 0 eta 2 urte bitarteko hezkuntza sisteman integratzea.
- **Unibertsitatea.** Gure unibertsitateen nazioartetzearen eta Boloniako arteztaruetan behar den moduan sartzearen aldeko apustu irmoa. Horretarako, beharrezkoa da unibertsitateen autonomian sakontzea, beren erabaki estrategikoak planifikatzeko orduan; era berean, finantzaketa handiagoa ere behar da, guztion artean, Bolonia erronkak bikaintasuna lortzeko exijitzen duen ikasle/irakasle ratioa betetzeko, euskal kanpusak nazioarteko kanpus bilaka daitezen eta beren eskaintza zabalak europar bestaldeko ikasleak erakar ditzan, unibertsitateek beren artean inoiz baino gehiago lehiatzen diren mundu honetan.
- **Osasun arloan, bete gabe dauden eskumenen transferentzia.** Osasun prestakuntza berezia, bajak eta lan ezgaitasunen osasun kontrola eta kanpoko osasuna. Halaber, Eusko Jaurlaritzak botiken prezioak onartzeko, erregistratzeko eta finkatzeko erakundeetan parte hartzea.
- **Beste autonomi erkidegoetan bizi diren pertsonen emandako zerbitzuengatiko kopuruen ordainketa.** Autonomi erkidegoen arteko berme sistema ezartzea, pertsona orori dagoen tokian osasun zerbitzua emateko eta aldi berean zerbitzua ematen duen osasun sistemari ordainketa bermatzen zaion bitartean. Zentzu honetan, EAEk jaso gabe du oraindik Osakidetza 2007 urtetik beste autonomi erkidegotan bizi diren pertsonen emandako osasun arretagatiko konpentsazio ekonomikoa.
- **Estatuak Euskadirekin Mendekotasun Legearekiko dituen konpromisoen betepena.** Zalantzarik gabe, Mendekotasun Egoeran dauden Pertsonen Autonomia Pertsonalerako lege famatua (Mendekotasun Legea) berraztertua eta berregituratua izan behar da. Gaur egun, onartua

izan zenetik bost urte geroago, lege honek finantzaketa zailtasun ageriak ditu. Autonomi Erkidegoek eta EAEn kasuan, Foru Aldundiak dira lege honetatik eratorritzen diren laguntasunak kudeatzeko ardura dutenak, baina finantzaketa % 50ean dago Estatuko Gobernuarekin. Une honetan ez dira portzentaje hauek errespetatzen eta Aldundiek % 70aren gastuari egin behar diote aurre, horrek suposatzen duen desorekarekin.

• **“Gaixotasun arraroen” kasuan ikerketa eta prestazio gehiago.**

• **Desgaitasuna duten pertsonen lan integrazioa.** Desgaitasuna duten Pertsonen Eskubideetarako Nazioarteko Hitzarmena eta Administrazio Publikoetan desgaitasuna duten langileak integratzeko portzentajeen oraingo legeria betetzea da kontua. Gainera, gure Legebiltzar Taldeak ekin egingo dio -aurreko legegintzaldian Lege Proposamenaren bidez egin zuen moduan- desgaitasuna duten pertsonen kupoak igotzeko beharri eta derrigor hau betetzeko bermeak ezartzeko beharri.

• **Berdintasun politikak.** Euskadi, EAJ-PNVren eskutik, berdintasun politiken bultzatzaile aitzindaria izan da. Zentzu honetan, gure gizarte garapenerako gai estrategiko honetan atzera pausuak ekiditeko dugun konpromisoa mantentzen dugu eta emakumeen profesionalizazioaren ikusgarritasunaren alde, soldata ezberdintasunak kentzeko eta ko-arduran aurrera egiteko.

4) HURBILTASUN ETA JASANGARRITASUN IRIZPIDETIK KUDEATUTAKO AZPIEGITURAK

Inongo garapenik ez dago, integrazio sozial edo territorialik ez dago, hiritarren bizitza kalitaterik ez dago, era guztietako eta ingurumen aldetik era jasangarrian programatutako azpiegitura zabalaren oinarrian eraikitako gizartetik kanpo. Azpiegiturak, modalitate guztietan, 2.0 edo digital izena daramatenak dira kontzeptu hau osatzen dutenak.

EAJ-PNVk sinesmen horretan oinarrituta garatu izan du bere jardura politikoa, euskal esparru propioan erakundeek arlo honetako eskumenak izan zituzten unetik beretik eta era berean gure azpiegiturak hartzen dituzten esparruen osotasunean.

Dena dela, ez da lortu EAJ-PNVren Euzko Abertzaleak taldeak azpiegitura arloan bilatu izan duen guztia. Lortzeko eta hobetzeko gauzak geratzen dira oraindik, azpiegituren sorrerari dagokionez, eta hauen kudeaketaren arloan. Historiak ustezko planifikazio handiez beteta dago, aurkezpen arranditsuak egin dira, baina orientabide eskasa izan dute betearazpenean eta arbitrariotasuna eta alderdikeria izan dira nagusi presio talde batzuen aldetik. Garraio azpiegiturak ezin dira trukerako moneta gisara erabili ezta autonomia zehatz baten truke ematen den kalte ordain modura eman, are gutxiago oraingoa moduko krisian.

Beharrianetara egokitutako planifikazio zehaztua exijituko dugu, dauden baliabideak ondo erabilia eta hobetuta, Euskadirentzat Europarako, eta ondorioz, mundu osorako komunikazio egokia bermatuko duen ikuspegi globalarekin. Egin den garapena modukoarekin, Europako periferiaren alderdi "okerrean" geratzeko arrisku larrian gaude. Azken legegintzaldi bietan, eta bereziki IX. Legegintzaldian agerian geratu dira ezeraginkortasun eta efikaziarik eza. Krisi ekonomikoaren etorrerak erakutsi egin du Estatuko Administrazio Zentralak arbitrariotasun eta baldarkeriz kudeatu duen garraioak planifikatzeko eta kudeatzeko sistema ez dela batere jasangarria, eta EAJ-PNVk behin eta berriz esan duen moduan, oinarriko planteamenduetatik eginiko berrikuspena behar du. Horregatik, honako neurri hauek proposatzen ditugu:

- **Azpiegitura sistema goitik behera zehaztea.** Espainiar estatuak EAJ-PNVren aburuz premiaz ekin behar dio azpiegiturak planifikatzeko eta kudeatzeko sistema birdefinitzeari. Lortu behar diren helburuen arabera planifikazioan oinarritutako sistema. Azpiegiturak planifikatuak eta kudeatuak izan behar dute zerbitzua ematen dieten pertsonak eta enpresak erreferentzia puntutzat hartuta. Hortik abiatuta, horretarako zerbitzuak zeintzuk diren ezarri behar da eta amaitzeko azpiegitura berriak diseinatu behar dira edo daudenak modifikatu behar dira aurretiaz ezarritako helburuak lortzearren. Beti, egiazko eskari zenbagarriaren irizpidearen arabera, eta ingurumen, ekonomia eta gizarte jasangarritasun printzipioari erantzunez.
- **Europa zeharkatzen duten sarean sartzea.** Estatuko garraio sistema Europa zeharkatzen duten sareetan sartzea azpiegitura berrietarako eta daudenak hobetzeko planifikazioaren oinarri gida gisa ezarri beharra dago. Honi dagokionez, EAJ-PNVk ulertu egiten du egokitzapen horren hasieran dagoela Pirinioak zeharkatzeko oinarriko korridoreak europar markoan aitortzea: Atlantikoko Korridorea eta Mediterraneoko Korridorea. Europar agintaritza eskudunak behin betiko onartzea babesten dugu eta hauen garapen tenporala exijitzen dugu europar aurreikuspen eta eskakizunetara egokitua.
- **Merkantzia garraioari arreta berezia eskaintzea.** Sistemaren planifikazio bateratuak, une bakoitzean, garraio modu bakoitzerako ezarri eta bilatu behar diren lehentasunak definituko dituen arren, merkantzien trenbide garraioa kudeatzeko orduan nagusitu den arduragabekeriak behartu egiten gaitu garraio modu hori lehenesteko dugun behar uka ezina, ezinbestekoa baita ekonomiaren lehiakortasunerako.
- **Hurbiltasunerako kudeaketa.** Sistemaren kudeaketa integral jasangarria uztartu beharra dago garraio modu bakoitzaren kudeaketa autonomoarekin eta herrialdekako aplikazioekin. Ikuspuntu honetatik, EAJ-PNVk garraio herrialde sistemen parte hartzea eskatuko du hauek eraginkorragoak eta efizienteagoak izan daitezen:

-Euskal aireportu sistema Bilbo, Donostia eta Gasteizko aireportuak

hartuko dituen, Iruñakoaz gain.

-Euskal portuen sistema, agintaritza bakarraren azpian, Bilbo eta Pasaiko portuak hartuko dituen.

-Euskal trenbide sistema, bere botere azpian euskal trenbide azpiegituraren kudeaketa eta azpiegitura horietatik joango diren hurbileko trenen ordenamendua eta hiriburuen arteko eta Hegoalde eta Iparralde arteko zerbitzua emango duen Abiadura Handiko Trena direlarik.

• **Azpiegitura hidrologikoak.** Estatuko Egitasmo Hidrologikoaren markoan interes orokorreko jotzen diren azpiegitura ezberdinak egiteko exigentzia. Zentzu berean, Estatuko Ureztapen Planean Euskadirentzat beharrezko jo diren azpiegitura ezberdinak egitea (funtsean Araban eta Nafarroan).

• **Arreta berezia 2.0 azpiegiturei.** Sistemaren planifikazio integralean, kontuan hartu eta integratu behar dira garraiorako modalitate guztiak -bideak, trenbideak, portuak eta aireportuak- baina beharrezkoa da materialak ez diren azpiegiturei gero eta arreta handiagoa ematea, hau da azpiegitura digitalak edo 2.0 deitzen direnak. Ahaztea, baztertzea eta arreta txikiagoa ematea ondorio larriak ekarriko dituen huts egitea da bizi garen ekonomia eta gizarte globalizatuaren markoan.

5) FINANTZA SISTEMA ONA, GIZARTEAREN ZERBITZURA

Finantza sistema une honetan murgilduta gauden krisialdiaren eragile eta pizgarria izan zen. Eta guztiok onartzen dugu ezin izango garela krisialditik irten finantza sistema bera erreformatu ezean.

Higiezinen burbuila, espainiar kasuan, urte luzeotan finantza erakundek hartu zuten gehiegizko finantza arriskuarekin batera, Espainiako Bankua moduko erakunde arautzaileak kontrol eta ikuskaritza lan eskasa egin du, eta hauek inguruabar guztiek egoera latza eragin dute. Baina egoera honek ez du mailegua sistema ekonomikora jariatzea eragotzi behar, bereziki enpresa txikiei eta partikularrei.

Finantza erakundeei, gure sistema ekonomikorako tresna oinarrikoak diren neurrian, konpromiso eta inplikazio zuzena exijitu behar zaie egitasmo bideragarriak dituzten pertsonak eta enpresak laguntzeko orduan, enpleguaren sorrera ahalbidetzeko eta beraz krisialdi ekonomikoa gaintzeko. Ondorioz, EAJ-PNVk honako neurri hauek proposatzen ditu helburu hau lortzeko:

• **Finantza sistemaren lehiakortasun handiagoa.** Krisialdi ekonomikoan galdutako kaudimena berreskuratzeak (bereziki higiezinen sektoreari lotutako mailegu eta kredituena) erakunde askori eta bereziki aurrezki kutxei

exijitzen die hasitako berregituratze prozesuan sakontzea, dimentsio berria hartuta, birkapitalizatzea sendotasuna irabazteko, estres testak betetzea eta abar... familia eta enpresei zuzendutako mailegua martxan jartzea izan behar da ekonomia funtzionatzen hasteko beharrezko baldintza. Zentzu honetan EAJ-PNVk babestu egiten du euskal kutxen bat egite ekimena eta izan daitekeen besteren bat ere, presazkoa izan ez arren, finantza sektorearen lehiakortasunari lagunduko dio eta funtzio soziala betetzen lagunduko du.

- **Gainbegiratzen handiagoa europar erakundeen aldetik.** Agerikoa da Espainiako Bankuaren kontrol funtzioek ez dituztela finantza erakunde askoren arriskuak mugatu. Zentzu honetan, kontrol funtzio oinarrikoa hobetzeaz gain, finantza erakundeen gainbegiratze handiagoaren aldeko apustua egiten dugu Europar Banku Zentraletik eta Batzordetik.
- **Euskadira mailegu, banku eta aseguruuen eskumenak ekartzea.** Transferentzia honek finantza sistema propioaren sorrera ahalbidetuko luke, Euskadiren ardatz garapenari beharrezko babes emateko. Finantza sistema honek neurri handi batean oinarritu beharko da aurrezki kutxen euskal sisteman, Euskadiren kasuan sendotasun handia erakutsi dute finantza sistemaren krisialdian.

6) EKONOMIAREN ETA AURREKONTUEN EGONKORTASUNA

Defizit publikoaren eta zor publikoaren kontrola politika ekonomikorako aldagai estrategiko bilakatu da. Merkatuak kontu publikoen desbideratzei adi begiratzen diete eta prest daude europar esparruan hartutako eta Egonkortasun eta Hazkunde Ekonomiko Planetan arautzen diren konpromisoak betetzen ez dituztenak zigortzeko. Gobernatze ekonomiko sendoagoa ez dagoen bitartean eta aurrekontu politikari malgutasun handiagoa emango dion gobernatzea ez dagoen bitartean, defizit publikoa betetzeak ala ez betetzeak markatuko du ekonomia baten sendotasunaren eta ahultasunaren arteko lerroa, edo ekonomia horren sinesgarritasunaren edo sinesgarritasunik ezaren arteko lerroa.

Hortaz, ezinbestekoa da egonkortasun makroekonomikoaren eta aurrekontuen egonkortasunaren aldeko apustua egitea, lehenengo eta behin, krisialdiaren sakontzea ekiditeko, eta bigarrenik, krisialdia gainditzea ahalbidetzeko. Aurrekontuen egonkortasunik gabe, ez da egonkortasun ekonomikorik izango.

Epe labur eta ertainera, defizitarekiko dauden konpromisoak betetzea baino beste erremediorik ez dago, Estatuko Administrazio Publikoen kasuan BPGaren % 4,4an ezartzen da 2012 urterako eta %3an 2013 urterako.

Hazkunde ekonomikorako aurreikuspenak kontuan izanda, eta horiekin batera zerga bilketarena (zerga sistemaren erreforma integrala noiz egingo zain), Estatuko

Aurrekontu Orokorrek eta beste erakunde publiko batzuetakoek murrizketak eta sakrifizio handiak sartu beharko dituzte hainbat gastu politiketan.

Baina murrizketa hauek ezin dira edonola eta edozein preziotan egin. Gobernuak kenkariak kentzearekin, inbertsioen murrizketekin, funtzionarioen soldatak murriztearekin eta pentsioen izoztearekin, gastu politikan goitik beherako biraketa egin zuen 2010eko maiatzetik aurrera, gastu publikoaren aldetik egin diren sakrifizioak ez dira gelditu. Eta hori egiten ari dira defizit publikoa kontrolatzeko dauden exijentziak kontuan hartuta, baina era desordenatuan eta planifikaziorik gabe. Horrela, hasiera batean gutxi gora behera inproduktiboak ziren gastuen murrizketak zirenak, orain oinarrizko gizarte politika askoren muinera iritsi dira eta suposatu egiten dute garapenerako ezinbestekoak diren lan publikoetako kontratazioak geldiaraztea. Gaur egun, premiazkoa eta ezinbestekoa da erreforma. Gastu publikoaren murrizketak behar handiena duten pertsonei eta berreskuratze ekonomikoari eragitea ekidin beharra dago.

Testuinguru orokor honetan, EAJ-PNVren aldetik ezinbesteko jotzen dugu gastu publikoa arrazionalizatzea eta lehenestea, honen eraginkortasuna eta efizientzia bilatuta. Gainera, defizit publiko mailak eta gastu publikoaren lehentasunak ezarrita, zerga sistemak bermatu behar du gastu lehentasunak betetzea ahalbidetuko duen finantzaren nahikotasuna. Oinarrizko irizpide gisa aurrerapena, ekitatea eta gizarte justizia izango dituen zerga sistema.

EAJ-PNVk hurrengo lerro nagusiak proposatzen ditu egonkortasun makroekonomikoa eta aurrekontuen egonkortasuna lortzeko:

- **Administrazio guztien konpromisoa.** Planteatzen den zerga publikoaren finkapenak administrazio publiko guztien konpromisoa eta lankidetzak behar du. Guztiek gastua eusteko behar duten ahalegina egin behar dute beren helburu eta konpromisoa bete ditzaten.
- **Erakunde arteko lankidetzak, bakoitzaren eskumen markoa errespetatuta.** Erakunde arteko lankidetzak, xahutze eta gastu publikoaren bikoizketak ekiditea, eraginkortasuna bilatzea, baliabide gutxiagorekin gehiago egitea, horiek egon behar dute administrazio publiko guztietan egin behar den gastu publikoaren erreforma barruan. Erakunde maila bakoitzak lege markoaren arabera bere ardurapean dituen eskumenak garatu behar ditu, Administrazio zentraletik hasita, ministerioak sortzeraino heldu baita inolako eskumenik ez duen gaien inguruan. Bidea da lankidetzak, bakoitzaren arduratik abiatuta, eta inoiz ere inposizioa eta Estatuko Administrazio Zentralaren garrantzia Autonomi Erkidegoen, Foru Aldundien edo Toki Erakundeen gainean jartzea.
- **Gastu soziala eta inbertsioak lehenestea.** Murrizketek oinarrizko gizarte politikari (pentsioak, langabezia, mendekotasuna, hezkuntza...) eta

produktibotasuna irabazteko behar diren neurriei (berrikuntza, ikerkuntza, industriari babesa eta abar) eragitea ekiditea.

- **Defizita duten enpresa publikoen premiazko saneamendua**, sektore ekonomiko berean kokatuta dauden enpresa publikoekiko konpetentzia desleiala ekiditeko. Kontrol mekanismoen hobekuntza.
- **Zerga arloko lankidetzeta, gure eskumenak eta Kontzertuaren berezitasuna errespetatuta**. EAJ-PNV zerga sistemaren erreformarako eztabaida eta erabakietan parte hartzeko eta laguntzeko prest dago, baina beti gure zerga autogobernuarekiko errespetu zorrotzaren oinarritzko printzipiotik abiatuta, Estatuan bost Ogasun daudelako (Euskadiko Autonomi Erkidegoko hiru Herrialdeetako Foru Ogasunak eta Denon Herrialdeetat jotzen dena) eta bakoitzak du bere gaitasun arautzailea.
- **Zerga iruzurraren kontrako borroka irmoa**. Zerga iruzurra helburu duten zerga eta finantza ingeniarietza figuren tratamendua modifikatzea eta gogortzea. Zigor kodea erreformatzea Ogasun Publikoaren kontrako delituetarako zigorrak gogortzeko eta "dolo ebentuala" figuren aplikazioa mugatzeko, sarritan erabili ohi den ihesbidea baita epaimahaietan erabiltzeko, zeinetan iruzur egiten duten. Paradisu fiskalen inguruan jardutea, bereziki Estatuko mugetan daudenak, besteak beste Gibraltar eta Andorra. Lege Konkurtsalaren modifikazioa, horretara bilduko direnek ez dezaten zerga zorrak kitatutzat jo ostean beren jarduera ekonomikoari berrekin.
- **Tributu sistemaren erreforma**. Ondarearen gaineko zerga edo dirutza handien gaineko zergak justizia soziala handitzen laguntzen dute eta gehien eta gutxien dutenen arteko ezberdintasunak krisialdian handitu diren sistema orekatzeko. Dena dela ez dugu demagogian erori behar. Hori ez da nahikoa izango. Etikoa eta estetikoa bai, baina eznaikoa. Erreformak sakona behar du izan eta aurrekontuen egonkortasunerako eredia ixteko elementua izan behar du. EAJ-PNVk hurrengo neurri hauek aztertzea proposatzen du:
 - Kapital errenten tratamendua modifikatzea eta beronen tributazioa, gutxienez Sozietateen gaineko Zergara hurbiltzeko.
 - Estatuan SICAV-en erregimenaren modifikazioa.
 - Eliteko kirolarien eta egoiliar ez diren pertsonen errenten zerga tratamendua modifikatzea.
 - Finantza transakzioen gaineko europar tasa sortzea, beti ere honek espekulazioko kapitalen mugimenduei eragiten badie eta bere kostea hiritarren eta enpresa txikien oinarritzko eragiketetara barreiatzen ez bada.
- **Gure tresna fiskalak gizarte politika zehatzei lotuta**. Zahartzera eta mendekotasunera uztartutako estaldurak bermatzeko Fondoaren sorrera baloratzea. Fondo hau ekarpen berriekin elikatuko litzateke eta

helburu bat izango lukete, etorkizunean hiritargoarentzat arreta publikoa bermatuta egon dadin, halako beharrianik egon ezker. Kudeatzea zerga administrazio bakoitzaren ardurapean egongo litzateke eta gauzatzea PFEZren gaineko errekaru bereziaren bidez egin liteke.

7) INGURUMENAREKIKO BATERAGARRIA IZANGO DEN GARAPENA

EAJ-PNVk apustu irmoa egiten du etorkizuneko gizartearen alde. Garapena, aurrerabidea, berrikuntza, lehiakortasuna eta hazkundera, ingurumenaren zaintze, berreskuratze eta biziberritzerako oreka arduratsuekin batera eman behar delarik. Eguraldiaren aldaketaren erronka handiari ekiteko, beharrezkoa da bultzatu behar den gizarte eta ongizate ereduaren aldeko apustu irmo eta arduratsua, eta horretan ingurumenaren babesaren eta garapen sozio-ekonomikoaren arteko garapena era etengabea eman behar da.

Energiarena da ingurumenarekiko harreman handia duen arloa. Mundu mailako energia eszenatokia eraldaketa sakonetan dago. Europa horren lekukoa da eta ondorioak sufritzen ditu. Atzean geratu dira energia merkearen garaiak. Energia hornikuntza arazoak gero eta gehiago ditugu gure eguneroko bizimoduan. Inportazioko energiarekiko mendekotasunak eta prezio altuek kezkatu egiten gaituzte eta kasu batzutan itogarriak dira. Nagusitu egin da gizartearen zati handi batean eguraldiaren aldaketaren aurrean gaudelako kontzientzia eta kontuan hartzen dugu orain arte izan ditugun eredu energetikoen ondorio direla. Ezinbestekoa da politika energetiko berria. Kultura energetiko berria ere beharko dugu aldaketa batzuk ekarriko dituen. Aldaketa horiek ez dira bat ere errazak orain arte izan ditugun bizimoduetan.

Energiaren alorrean, Espainiar estatua ez da salbuespena. Guztiz kontra, energiarekiko duen mendekotasuna kontuan hartuta, eta epe ertain eta luzera energi politika egonkor eta argirik ez duela jakinda. Europarako Energi Politikaren hiru helburu handiek izan behar dute Estatuko energi politikaren helburu nagusiak:

- Hornikuntzaren segurtasuna handitzea.
- Ekonomiaren lehiakortasuna eta energia eskuragarriaren hornikuntza bermatzea.
- Ingurumenaren jasagarritasuna sustatzea eta eguraldiaren aldaketari aurre egitea.

Testuinguru honetan, EAJ-PNVk konpromisoa hartzen du hurrengo lerrootan lan egingo duela ingurumen arloan:

- **Kyoto Protokoloaren betepen zorrotza.** EAJ-PNVk protokolo honen aldeko apustua egiten du, eta era berean, ezinbesteko jotzen du protokolo honen gainbegiratzeko eta jarraipena. Zentzu honetan, garraioak, industria eta egoitza esparruetan CO₂ eta negutegi gasen jaulkipena murrizteko ekimenak sustatuko ditu.
- **Energia berriztagarriak.** Energia berriztagarrien aldeko apustua, europar markoan kanpoarekiko hain mendekoa izango ez den energia mix-ean parte hartuta.
- **Aurrezpen eta eraginkortasun energetikoa.** Energia aurrezteko eta eraginkortasun energetikorako planak eskatzea, helburu handiagoak kontuan hartuta, eta autonomi erkidegoek egiteko argi eta protagonista izan beharko dute. Energia elkarrekin sortzea sustatzea, bereziki hirugarren sektorean.
- **Garofia.** Administrazio Zentralak Garofia osteko arorako diseinatu duen Birsorkuntza ekonomikorako eta enplegurako Planean Aialako hamahiru udalerriri arabarrak sartzea.
- **Ingurumenaren laugarren R-a benetan sartzea,** hondakinek narriatutako naturaguneak berreskuratzea eta espazio hauetako kutsadura garbitzea.
- **Europar politika energetikoa.** Europar energiaren merkatu baten aldeko apustuaren defentsa eta Europar ezarri diren edo ezarriko diren helburuak behar den bezala betetzen direla egiaztatzea. Mugaz gaindiko interkonexioak bultzatzeko helburua betetzea.
- **Gardentasuna, lehiakortasuna eta egonkortasuna energiaren merkatuan.** Energia arautzeko estatuko marko egonkor eta aurrez ikusgarria behar da, arbitrariotasunetik eta inprobisazioetatik edo egoeren araberako interesetik kanpo. Jarraipen etengabea gas eta argindar sektoreetako lehiakortasun printzipioa bete dadin. Gardentasun gorena energi merkatuaren eragiketetan.
- **Ingurumen eta energia alorretako B+G+i kontzeptuari babes argia eskaintzea.** "Enpresa berde" deritzonak babestea.
- **Fiskalitate berdea.** Fiskalitatea erabiltzea teknologia eta sektore berdeak sustatzeko eta teknologia eta sektore kutsakorak zigortzeko.
- **Garapen bidean dauden herrialdeetako jasagarritasuna sustatzea.** Garapen bidean dauden herrialdeekin alde biko lankidetzak hitzarmen eta akordioak babestea, herrialde hauek ere gizarte eta herri moderno, lehiakor, eraginkor eta solidarioak lortzeko erronkari ekiteko lanean sar daitezela, ingurumenaren jasagarritasunean oinarrituta eta eguraldiaren kontrako borroka globalari berme osoz ekin diezaiozun.

8) ESKUBIDE ETA ASKATASUNEN ERRESPECTU GORENA ETA AURRERAPENA

EAJ-PNVk tradizio luzea du giza eskubideen defentsan. Horren erakusle izan gara eta hainbat eta hainbat izan dira arlo honetan aurrera egitearekin dugun konpromisoa erakutsi izan dugun nazioarteko eta legebiltzar foroak. Ekimenak planteatu ditugu giza eskubideak urratu diren egoeran aurrean, besteak beste Sahara, Siria eta Ginea. Euskadi mailan, Eusko Legebiltzarrean Giza Eskubideen Batzordea bultzatu dugu, arlo horretan aurrera egiteko esparru gisa.

Giza eskubideen begiruneak delituak egin dituzten pertsonentzat ere. Gizarte baten heldutasun demokratikoa neurtzeko egokia da bere zigor sistemaren gizabidezintasun maila; horregatik, garrantzitsu gertatzen dira berrezteko eta gizarteratzeko oinarri konstituzionalak, hurrengo legeriak inspiratzeko gaurko sisteman "egitez" kanporatzen direnak. Gainera, justizia administrazioak ondo funtzionatzeko eta estatu dezentralizatuaren egiturara hurbiltzeko behar diren erreformak garatu gabe geratzen dira.

EAJ-PNVrentzat hain gai garrantzitsuan honakoak lantzeko konpromisoa hartzen dugu:

- **Berdintasun eta hiritarren eskubideetan lortutako aurrerapenak errespetatzea.** Azken bi legegintzaldietan onartutako legeak modifikatzearen kontra gaude, aurrerapen handiak izan baitira berdintasun eta hiritarren eskubideen arloan. Zentzu honetan, argitasun osoz agertzen gara sexu bereko pertsonen ezkontza baliogabetzearen kontra.
- **Salbuespenezko legeriak ezabatzea.** Terrorismo delituen preskribaezintasuna indargabetzea, gizateriaren kontrako delitutzat hartuta ez dauden bidegabekeri penal oso larriak baina arruntak izan direlarik, preskribaezintasun adierazpena ezarri zaie eta horrela Nazio Batuen Batzar Orokorraren dotrinatik eta Nazioarteko Zigor Gorteko Estatututik aldentzen da.
- **Tratu txarrak eta torturak errotik desagerraraztea eta jazartzea.** Legeri antiterroristaren indargabetzea eta atxilotze etxeetan gerta litezkeen tratu txarrak eta torturak jazartzea, Arartekoak, Herriaren Defendatzaileak, Amnesty International erakundeak eta Nazio Batuen barruan Torturaren Kontrako kontatzaileek salatu duten moduan.
- **Espetxe arloko eskumenak** Premiazko transferentzia da, Gernikako Autonomia Estatutuan islatuta geratu da eta EAJ-PNVren aldetik behin eta berriz eskatu da espetxe egituren arloko eskumena eta espetxe politikaren inguruko betearazpen eskumena.
- **Ezetzta bizitza osoko kartzela zigorrari.** EAJ-PNVk bete betean arbuiatzen du bizitza osoko kartzela zigorra ezartzeko saiakera guztiak, zigor honek

berraztergarria izateko izaera badu ere.

- **Atzerriko egoiliarren eskubideak mantentzea** estatuko oraingo atzerritartasun politika aurrean; neurrien zati handi bat zuzentzen da atzerritartasunaren ingurukoak ebazteko, lan merkatuan sartzearen eta familien birbatzearen sustraitzearen inguruan.
- **Eskumen propioa inmigrazio esparruan.** Bereziki azpimarratu nahi dugu bakarrik dauden adin txikien babes politika behar dela, eta beren eskubide guztiak errespetatuta, Autonomi Erkidego batzuek eta besteek hartutako adingabeen kupoak orekatzeko.
- **Heriotza zigorraren kontrako borroka.** Giza Eskubideen defentsa heriotza zigorra dagoen herrialdeetan eta beste estatuetan heriotza zigorrera kondenatuta dauden espainiar naziotasun hiritarrei defentsa juridiko egokia bermatzea.
- **Justizi administrazioa errealitate autonomikora egokitzea.** EAJ-PNVk defendatu egiten du justizi antolaketak Autonomi Erkidego bakoitzean, Erkidegoko Auzitegi Gorenean burutzea. Auzitegi hauetan agortuko dira auziperatzealdi guztiak, kasazio errekursoak eta juristikzioaren ordena guztietako azken auzibidea barne. Salbuespen bakarra, Estatu mailan izango da, Auzitegi Gorenari dagokiona. Halaber, botere judizialaren gobernua autonomi erkidego bakoitzeko esparru bakoitzean izango da dagokion Justizia Batzordearena. Ertzaintzaren moduan, izaera integrala duten polizia autonomikoak ere polizia judizialaren funtzioa beteko dute autonomi erkidegoaren esparruan.
- **Gardentasuna eta parte hartzea, hiritarren eskubide gisa.** Gero eta handiagoa den gardentasun eta parte hartze eskariak EAJ-PNVren ustez suposatzen du hiritarren eskubide gisa hartu behar direla, eta beraz, administrazio publikoentzat eta gizarte erakundeentzat -alderdi politikoentzat- derrigorra izan behar dela. Zentzu honetan, gardentasuna eta etika izango dira jardun politikarako oinarritzko printzipioak, EAJ-PNVk zuzendutako erakundeetan eta lana oposiziotik garatzen dugun erakundeetan.

9) EUROPAR GOBERNANTZA INDARTZEA

EAJ-PNVren aburuz, esparru ekonomikoan indartutako europar erakunderik gabe, ezin zaie aurre egin merkatu espekulatiboari, euroaren kontrako erasoari eta azken finean, krisi ekonomikoari. Europa gehiago behar eta nahi dugu, Euskal Herriaren asmo eta eskumen bidezkoak errespetatuta.

Horretarako, europar gobernatze ekonomikoa indartu beharra dugu, horrek Estatuaren subiranotasuna Europar Batasunaren alde ematea suposatzen badu ere. EAJ-PNVren aldetik ekimenak babestuko ditugu Europar Batasunaren

barruko tresna ekonomikoak indartzeko xedez planteatzen badira. Zehatzago, honako neurri hauek proposatzen ditugu:

- **Europar mailara egongo den Ekonomia Ministerioa sortzea**, politika ekonomikorako baliabide eta tresna egokiak izango dituenena. Finantza Egonkortasunerako Europar Fondoko baliabideak kudeatuko dituen ministerioa, gaur egun erreskatatuak izan diren herrien (Grezia, Irlanda eta Portugal) zorraren ordainketa bermatzeko baliabideak, eta ordainketa hau egingarri izan dadin ere Italia eta Espainia antzeko egoeran aurkitzen badira eta laguntasun beharrea baldin badaude.
- **Eurobonoak sortzea**. Era berean, Ministerio honek Eurobonoak jaulkitzeko gaitasuna izan beharko luke, europar zorraren "rating" batekin, herrialde ezberdinen defizita finantza dezaten, honek era nabarmenean arinduko luke Alemaniako zorrarekiko diferentzial handiak ordaindu behar dituzten herrialdeen zorpetzea, besteak beste Grezia, Irlanda eta Portugal; era berean, Italia eta Espainia herrialdeen kostea murriztuko luke.
- **Egiteko berria Europar Banku Zentralarentzat**. Europar Banku Zentralak paper zorrotzagoa izan behar du krisialdi ekonomikoaren aurrean. Bere jarduera, Alemaniaren obsesioa den inflazioaren kontrolera norabidetu beharrea, finantza erakundeei behar duten kaudimena erraztu behar die familia eta enpresei maileguak emateko gaitasuna izan dezaten eta horrela egoera okertu ez dadin.

Era horretan, europar erakundeek sinesgarritasuna irabaziko dute, merkatu eta eragiketa espekulatiboek aurre egin ahal izango diete eta askatasun maila handituko dute politika ekonomiko ez hain zorrotza abian jartzeko, atzerakada berria etorri ez dadin, honen ondorioak imajina ezinak baitira.

Era berean, ezinbestekoa izango da krisialdi honetan egiteko aktiboa izan behar duten mundu erakundeekiko lankidetzak, laguntasuna eta lankidetzak, besteak beste Nazioarteko Moneta Fondoa, OCDE, G7 eta G20. Herrialde ezberdinen arteko alde biko edo alde anitzeko harremanak ahaztu gabe.

EAJ-PNVren ustetan, europar gobernatze kontzeptu hau ere gure garapenerako oinarrikoak diren beste politika batzuetara eraman behar dela, besteak beste kanpo politika, energiaren inguruko politika eta gizarte politika. EAJ-PNVrentzat, europar nortasun eta gobernatzea eta daude euskal nortasun eta gobernatzearen kontra. Guztiz kontra. Europar eraikuntzan sakontzeak ekarriko gaitu euskal nazioa Europaren barruan dagoelako errealitate zalantza ezina aitortzera.

10) EUROPAR KANPO POLITIKA ETA NAZIOARTEKO SOLIDARIOTASUNA

EAJ-PNVk ulertzen du nazioarteko eszenatokian izan den eboluzio politikoak ekarri behar gaituela kanpo politika Estatuaren ardura eksklusiboan oinarritu behar delako ustea baztertzera. Egunetik egunera elkar-eragina duten nazioarteko gertakarien dinamikatik eratoritzen da Europar Batasunean kanpo politika bat egoteko beharra eta honetako elementurik esanguratsuena izan behar da nazioarte mailako lankidetzara.

Testuinguru honetan, EAJ-PNVk honako ildo hauek landuko ditu:

- **Europar kanpo politika eta diplomazia zerbitzua** Europak diplomazia zerbitzu propioaren bidez aho batez zuzen dezala Batasuneko herrialdeen kanpo politika. Horretarako sortu berri den jaioberria norabide horretan emandako urrats ona da, baina guztiz eznahikoa. Ageri-agerikoak dira nazioarte mailan indartsuagoa eta sinesgarriagoa izango den Europak politika esparruak ekarriko dizkigun abantailak.
- **Giza eskubideekin konpromisoa duen kanpo politika**, goi mailako ustezko beste interes batzuen alde egitearren, giza eskubideak bazterrean utziko ez dituen. Geopolitikaren interesek ez lukete Mendebaldeko Europaren oinarrian dagoen diskurtso gizatiar, demokratiko eta soziala auzitan jarri behar, gaiari heltzeko orduan. Adorea behar da. Adorea udaberri arabiarra deitzen den horretako herrialdeetan demokraziaren alde jarduteko. Gure beldurrak eta segurtasun esparruko erosotasunak ezin dira pertsonen asmo zilegien gaintik egon. Adorea saharar herriak autodeterminaziorako duen eskubidea defendatzeko eta bere ahotsa isilarazteko bortxazko saiakerak salatzeko. Estatuaren jarrera ezin da ahuldu Zapateroren gobernuarekin gertatu zen moduan, konponbidea baino, trikimaina bilatuta, eta horrek status quo-a mantendu nahi duenarentzat baino ez du balio.
- **Autodeterminazio eskubidearekin begirunea duen kanpo politika.** Espainiar estatuak bere barne beldurrekin amaitu behar du eta era koordinatuan jardun behar du gainerako europar herriei eta europar mapa geografikoan Kosovo moduan agertzen diren nazioak aldarrikatuta. Era berean, era zorrotz eta zintzoan betearazi behar du saharar herriaren autodeterminazio eskubidea eta aurreikusita dagoen erreferenduma aktibatu behar du, independentzia aukera ere kontuan harturik.
- **Lankidetzara konpromisoa betetzea.** EAJ-PNV bizi ditugun garaietaz jabetu da, baina horregatik ere bada garaia solidarotasun borondatea beti bezain irmoa dela erakuts dezagun. Horregatik, tokian tokiko oraingo beharrezan begibistatik galdu gabe, aurrekontu publikoek nazioarteko lankidetzara dedikatutako partiden garrantzia eta Milurteko Garapenerako Helburuen konpromisoak mantendu behar dituzte, mundu osoan justizia,

aukera berdintasuna, umeen defentsa, genero berdintasuna, ingurumenaren jasangarritasuna eta giza eskubideen defentsa bermatuko duen garapen globalerako eredia bultzatuta.

- **Alde anitzeko lankidetzaren mekanismoen aldeko apustu irmoa.** Nazioarteko lankidetzaren esparruan ere, alde anitzeko lankidetzarako tresnen aldeko apustuak irmoa behar du izan. Dena dela, faltan botatzen da kontrolerako tresna egokiak, ekarpen horiek fiskalizatuak izan daitezen, eta beraz, ondo erabiliak. Adi egon behar dugu FOMPRODE eta FIEM lege berriak aplikatzeko orduan, antzinako FAD haien eskemetara itzul ez gaitzen.
- **Hartzaileen parte hartzetik eginiko lankidetzaren.** EAJ-PNVn uste dugu lankidetzaren hartzaile diren herrietako biztanleen parte hartze eta onartze uka-ezinarekin garatu beharra dagoela. Zentzu honetan uste dugu babestutako egitasmoek parte hartzerako eta enpoderamendurako behar diren tresnen existentzia bermatu beharra dutela.
- **Gainerako politiketik koherentea izango den lankidetzaren.** Funtsezkoa da, hartuko diren erabakiak ikuspuntu zabaletik fokalizatzea. Horrela eginik gobernu ekimeneko beste esparruetako politikak, hala nola ekonomia zein ingurumenak ahaleginak batu ditzaten eta lankidetzaren arloan garatutakoa deuseztatzen lagun ez dezaten.

**EUSKADIRENTZAKO ESTATUS
POLITIKO BERRIA**

Gernikako Estatutuaren betepena bideratuta, Euskadirentzako aldi politiko berria zabaltzen da. Legegintzaldi honek balio beharko luke autogobernua aurrera egiteko eta Estatuarekiko harremanetarako estatus politiko berrian ere bidea egiteko. Ez da aitzakietarako lekuri izango. Aniztasun politikoa berreskuratuta eta asmo politikoko bortxakeriaren behin betiko desagertzearekin, hurrengo legegintzaldian bidea eman behar zaio oinarri zabaleko adostasunari, Euskal herriaren borondate politikoa "eguneratzea" ekar dezan.

Elkarrizketa, definiziorako oinarrizko tresna den aldetik oinarrian izango duen akordioa eta formulazio juridiko politiko berria ekar dezan, non gehiengoaren eta gutxiengoaren eskubideak errespetatuko diren. Egitearen bidetik gauzatu den aldebatetasunetik eta "mendekotasunetik", zuzenbidearen bidetik etorriko den aldebatetasunera eta "berdinen arteko" harremanera eramango gaituena. Nortasun eta errealitate nazional ezberdinak gordeko eta errespetatuko diren akordioa, mendeetan egin zen moduan.

Gure asmoa litzateke "lege zaharra" "lege berria" eguneratzea. Estatus berria, oinarri gisa berdinen arteko ituna eta arlo politikoko adostasunera, aldebatetasuna eta arlo juridikoko bermeak izango dituen.

Euskadirako bizikidetzaren politikorako aldi baterako akordio berria erdieste da lehentasuna eta honako konpromisoak geureganatzea suposatzen du:

- Printzipio demokratiko oinarrizkoenak suposatzen du hiritargoaren gehiengoaren borondateari balore arautzaile garrantzizkoa ematea, horrek esan nahi du eragile politiko eta instituzionalek behar besteko egokitzapenak negoziatu beharko dituztela, borondate horren adierazpen argi horri erantzuna emateko.
- Euskal gizartea, bere etorkizuna erabakitzeko eskubidea eta gaitasuna duen Herria osatzen duelako ustea partekatzea, hau da, kontsultatua izan ahal dela eta demokratikoki adierazitako borondatea errespetatua izan behar dela.
- Euskal gizartea nortasun anitzek osatzen dutela, eta eszenatoki demokratiko batean elkar errespetatuta bizi behar dutela.
- Gatazkak konpontzeko metodoa elkarrizketan, negoziaketan, indar politikoen arteko akordio zabaletan oinarritzen dela, eta akordio hauek ezean, gizartearen gehiengoaren jarreraren oinarritzen dela.
- Prozesu demokratiko orok kanporatzea baino, barneratzea behar duela; baldintza berdintasuna behar du, hau da, mehatxurik ez eta tradizio politiko guztiek legeko adierazpen politikoa izan dezaketela.

Planteamendu honek errealitate aberri anitzaren onarpenera eskatzen du, Euskal

Nazioaren aitortza politiko eta juridikoa suposatuko duena egitura nazio anitzeko Estatu baten barruan, Euskal Herriak bere etorkizun propioa era aske eta demokratikoan erabakitzeko duen eskubide eta gaitasuna baieztatuta eta Europa eta mundu osoan presentzia argia aitortuta.

Estatus berri honekin batera joan beharko da Bake eta Elkartasun politika. Bidezko bakea nahi eta bilatzen dugu, hori delako euskal gizarteak bortxakeria izan den urteen ostean ostean behar duen ongia delako. Baina, ez dugu ahaztu behar Elkartasuna dela erdietsi behar dugun helburua, hau da, adiskidetzeta. Biktinek pairatu duten sufrikario eta minak denek aitortua izan behar du, salbuespenik gabe, eskuzabaltasunez eta begirada goi helburuetan jarrita. Horregatik, Baketik Elkartasunera doan bidea diseinatu eta lideratu beharko dugu. Beste herri batzuek lortu dute. Guk ere egin behar dugu.